

◀	<i>Tartalom</i>	<i>Fogalmak</i>	<i>Törvények</i>	<i>Képletek</i>	<i>Lexikon</i>	▶
---	-----------------	-----------------	------------------	-----------------	----------------	---

Lexikon

A Á B C D E É F G H I Í J K L M N O Ó Ö Ő P Q R S T U Ú Ü Ű V W X Y Z &

Á

állatöv (zodiákus)

Az ekliptika mentén található sáv az *állatöv*, vagy görög-latin eredetű kifejezéssel a zodiákus.

állatövi jegyek

Az ekliptikát 12 egyenlő részre osztották. Az egyes szakaszokon található csillagképek az *állatövi jegyek* (pl. Halak, Vízöntő, Mérleg stb.).

állócsiga

Az *állócsiga* egy rögzített tengely körül forgatható, henger alakú merev test, amelynek palástján egy mélyedés fut körbe. Ebbe a mélyedésbe illeszkedik a kötél vagy a lánc, amely az erőket a csigához továbbítja (többnyire a kötél és a csiga közti tapadási súrlódást kihasználva). Az állócsigát nehezebb tárgyak emelésére, illetve az erő irányának megváltoztatására használják.

állóhullám

Az *állóhullám* a közegben haladó, illetve a közeg végéről visszaverődő hullámok interferenciája következtében kialakuló jelenség. Ennek eredményeképpen a közeg bizonyos pontjaiban nincs rezgés (csomópont, csomóvonal, csomófelület), más helyeken viszont a rezgés amplitúdója maximális (duzzadóhely). Állóhullámok csak (a közeg méretei és a hullám terjedési sebessége által) meghatározott frekvenciáknál jönnek létre.

általános tömegvonzás

Az *általános tömegvonzás* a gravitáció (gravitációs kölcsönhatás) másik elnevezése.

áramerősítési tényező

A kollektoráram és a bázisáram erősségének a hányadosát a tranzisztor *áramerősítési tényezőjének* nevezzük, jele: β . Képlettel:

$$\beta = \frac{I_K}{I_B}.$$

Az áramerősítési tényező mértékegysége:

$$[\beta] = \frac{[I_K]}{[I_B]} = \frac{A}{A} = 1.$$

áramerősség

Az *elektromos áramerősség* az SI hét alapegységének egyike. Jele: I , (a latin eredetű intenzitás = erősség szó alapján). Az áramerősség SI-mértékegysége az amper (A), azaz

$$[I] = \text{A}.$$

áramforrás

Az *áramforrás* olyan eszköz, amely valamilyen folyamattal szétválasztja a kétféle töltést, és azt az áramforrás pozitív, illetve negatív kivezetésére (pólusára) juttatja.

áramirány

A vezetőben folyó elektromos áram pozitív és negatív töltésű részecskék áramlásaként is létrejöhet. A pozitív töltésű részecskék áramlásának irányát az *áram irányának* nevezzük. (Az áramirány ellentétes a negatív töltésű részecskék áramlásának irányával.)

árapály

A Hold gravitációs vonzásának hatására a földfelszín Hold felé mutató részei (elsősorban a tengervíz) kissé megemelkednek, az előtte és mögötte 90° -ra fekvő területek pedig lesüllyednek. Ez a jelenség az *árapály*.

átlagerő

A test tömegének és átlaggyorsulásának szorzatával meghatározott fizikai mennyiséget *átlagerőnek* nevezzük. Jele az angol force (erő) alapján \bar{F} . Képlettel:

$$\bar{F} = m \cdot \bar{a}.$$

Az átlagerő SI-mértékegysége a newton (N):

$$[\bar{F}] = [m] \cdot [\bar{a}] = \text{kg} \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = \text{N}.$$

átlagfordulatszám

A test által megtett fordulatok számának és az ehhez szükséges időnek a hányadosával meghatározott fizikai mennyiséget *átlagfordulatszám*nak nevezzük. Az átlagfordulatszám jele: \bar{f} , képlettel:

$$\bar{f} = \frac{z}{\Delta t}.$$

Az átlagfordulatszám SI-mértékegysége:

$$[\bar{f}] = \frac{[z]}{[\Delta t]} = \frac{1}{\text{s}}. \quad \text{Más alakban: } \frac{1}{\text{s}} = 1/\text{s} = \text{s}^{-1}.$$

átlaggyorsulás

A pillanatnyi sebesség megváltozásának és a közben eltelt időnek a hányadosaként értelmezett fizikai mennyiséget *átlaggyorsulásnak* nevezzük. Jele (a latin eredetű akceleráció = gyorsulás szó alapján) \bar{a} . Képlettel:

$$\bar{a} = \frac{\Delta v}{\Delta t}.$$

Az átlaggyorsulás SI-mértékegysége:

$$[\bar{a}] = \frac{[\Delta v]}{[\Delta t]} = \frac{\text{m}}{\text{s}^2}.$$

$$\text{Más alakban: } \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = \text{m/s}^2 = \text{m} \cdot \text{s}^{-2}.$$

átlagsebesség

Az elmozdulás és a közben eltelt idő hányadosaként értelmezett fizikai mennyiséget *átlagsebességnek* nevezzük. Jele (a latin velocitas = sebesség szó alapján) \bar{v} . Képlettel:

$$\bar{v} = \frac{\Delta r}{\Delta t}.$$

Az átlagsebesség SI-mértékegysége:

$$[\bar{v}] = \frac{[\Delta r]}{[\Delta t]} = \frac{\text{m}}{\text{s}}.$$

$$\text{Más alakban: } \frac{\text{m}}{\text{s}} = \text{m/s} = \text{m} \cdot \text{s}^{-1}.$$

átlagszögsebesség

A testhez húzott sugár szögelfordulásának és az ehhez szükséges időnek a hányadosával meghatározott fizikai mennyiséget *átlagszögsebességnek* nevezzük. Az átlagszögsebesség jele: $\bar{\omega}$. Képlettel:

$$\bar{\omega} = \frac{\alpha}{\Delta t}.$$

Az átlagszögsebesség SI-mértékegysége:

$$[\bar{\omega}] = \frac{[\alpha]}{[\Delta t]} = \frac{1}{\text{s}}.$$

$$\text{Más alakban: } \frac{1}{\text{s}} = 1/\text{s} = \text{s}^{-1}.$$

átlagszöggyorsulás

A szögsebesség-változás és a közben eltelt idő hányadosaként meghatározott fizikai mennyiséget *átlagszöggyorsulásnak* nevezzük. Az átlagszöggyorsulás jele $\bar{\beta}$. Képlettel:

$$\bar{\beta} = \frac{\Delta \omega}{\Delta t}.$$

Az átlagszöggyorsulás SI-mértékegysége:

$$[\bar{\beta}] = \frac{[\Delta \omega]}{[\Delta t]} = \frac{1}{\text{s}^2}.$$

$$\text{Más alakban: } \frac{1}{\text{s}^2} = 1/\text{s}^2 = \text{s}^{-2}.$$

átlagteljesítmény

Az átlagteljesítmény a munka és a munkavégzés időtartamának hányadosával meghatározott fizikai mennyiség. Jele (az angol *power* = teljesítmény szó alapján) \bar{P} .
Képlettel:

$$\bar{P} = \frac{W}{\Delta t}.$$

Az átlagteljesítmény SI-mértékegysége a watt (W):

$$[\bar{P}] = \frac{[W]}{[\Delta t]} = \frac{\text{J}}{\text{s}} = \text{W}.$$

átlátszatlan anyag

Az olyan anyagot, amely a fény nagy részét elnyeli, *átlátszatlan anyagnak* nevezzük.

átlátszó anyag

Az olyan anyagot, amely a fény nagy részét átengedi *átlátszó anyagnak* nevezzük.

◀	Tartalom	Fogalmak	Törvények	Képletek	Lexikon	▶
---	--------------------------	--------------------------	---------------------------	--------------------------	-------------------------	---